

УДК 330:339.7

Терещенко В.Л.*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і банківської справи
Кременчуцького інституту**Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля***ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ****PROBLEMS AND PROSPECTS OF IMPROVEMENT
OF INVESTMENT CLIMATE IN UKRAINE****АНОТАЦІЯ**

У статті розглянуто поняття інвестиційного клімату. Проведено аналіз стану залучення інвестицій в Україну. Визначено ряд факторів, які негативно впливають на обсяги залучення іноземних інвестицій, запропоновано заходи для поліпшення інвестиційного клімату в Україні. Проаналізовано динаміку іноземних інвестицій. Запропоновано систему заходів щодо стимулювання процесу залучення прямих іноземних інвестицій та усунення негативних тенденцій в економіці України.

Ключові слова: інвестиції, іноземні інвестиції, прямі інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, іноземні інвестори.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрено понятие инвестиционного климата. Проведен анализ состояния привлечения инвестиций в Украину. Определен ряд факторов, негативно влияющих на объемы привлечения иностранных инвестиций, предложены меры по улучшению инвестиционного климата в Украине. Проанализирована динамика иностранных инвестиций. Предложена система мер по стимулированию процесса привлечения прямых иностранных инвестиций и устранению негативных тенденций в экономике Украины.

Ключевые слова: инвестиции, иностранные инвестиции, прямые инвестиции, инвестиционный климат, инвестиционная привлекательность, иностранные инвесторы.

ANNOTATION

The article reviews the concept of investment climate. The analysis of investments in Ukraine is carried out. A number of factors that negatively affect the volumes of foreign investment are determined. Measures for improving the investment climate in Ukraine are determined. In the article, the dynamics of the foreign investments were analyzed. The paper offers a system of measures for stimulation of the process of attraction of direct foreign investments and elimination of negative tendencies in the Ukrainian economy.

Keywords: investments, foreign investments, direct investments, investment climate, investment attractiveness, foreign investors.

Постановка проблеми. Актуальною проблемою сьогодення є забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні, так як розробка ефективного механізму залучення інвестицій є запорукою створення відповідних умов виходу країни з економічної кризи, зростання продуктивності праці, впровадження новітніх технологій, підвищення життєвого рівня населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми залучення інвестицій в економіку України, дослідження інвестиційної привабливості, покращення інвестиційного клімату присвячені роботи І. Бланка, Я. Бондаренка,

П. Борщевського, Є. Величко, М. Герасимчука, Л. Гітмана, О. Градова, С. Гутеквича, М. Дем'яненка, В. Карсекіна, С. Кваші, М. Крейниної, Ю. Лукашина, М. Мельника, О. Мозгового, А. Музиченко, А. Пересади, М. Савлука, В. Савчука, Н. Тараненка та ін.

Питання ефективності інвестування в своїх наукових працях розглядали Є. Брігхем, Л. Гітман, Д. Данінг, М. Портер, П. Фішер, С. Хаймер, У. Шарп.

Теоретичним та практичним аспектам нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності присвячено роботи фахівців у галузі загальної теорії держави та права: С. Алексєєва, О. Йоффе, Ю. Оборотова, Є. Харитонова; праці з питань адміністративного права: В. Авер'янова, Є. Додіна, С. Ківалова, І. Пахомова; роботи фахівців у галузі підприємницького права: О. Вінника, В. Чернадчука; праці з питань фінансового права: Л. Воронової, О. Горбунової, О. Грачової, Н. Ісаєвої, М. Карасьової, М. Кучерявенка, Л. Савченко, С. Ципкіна.

Виділення не вирішених раніше частин. Попри те що проблема створення сприятливого інвестиційного клімату є предметом наукового дослідження багатьох вчених, як теоретиків, так і практиків, деякі аспекти залишаються мало розробленими. Зокрема, досі відсутнє загальноприйнятне визначення інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості; мало уваги приділено питанням інфраструктури та інформаційного забезпечення інвестиційного процесу; не здійснювалося комплексного дослідження інвестиційної діяльності з позицій її регулювання фінансовим правом; потребує подальшого дослідження динаміка та структура інвестицій, встановлення певного компромісу інтересів щодо залучення іноземних інвестицій в Україну.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Дослідження проблем та перспектив покращення інвестиційного клімату в Україні, створення умов для оптимізації обсягів залучення іноземних інвестицій. Для досягнення поставленої мети необхідно: розглянути сутність поняття інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості; оцінити інвестиційний процес в Україні; розглянути компроміс інтересів

щодо залучення іноземних інвестицій; запропонувати заходи для поліпшення інвестиційного клімату в Україні.

Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять праці вітчизняних і закордонних фахівців; нормативно-правові акти; статистичні та аналітичні дані.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначальним завданням державної політики у сфері інвестиційної діяльності є формування сприятливого інвестиційного клімату, який представляє собою сукупність економічних, правових, регуляторних, політичних та інших факторів, які у кінцевому рахунку визначають ступінь ризику капіталовкладень та можливість їх ефективного використання [1].

Варто зазначити, що в науковій літературі існують різні підходи до розуміння поняття «інвестиційний клімат», так, зокрема, І. Бланк [2, с. 23] визначає його як ситуацію, що склалася в певній країні стосовно інвестицій, які можуть бути залучені в цю країну. При цьому існує думка, що в даному визначенні не слід робити поділ між вітчизняними та іноземними інвестиціями, а розглядати саме базові чинники, які впливають на підприємницьку та економічну активність в країні [3, с. 44].

Процес залучення інвестицій є доволі складним, на його ефективність впливають безліч чинників політичного, економічного, соціального, демографічного, правового характеру, тому при дослідженні інвестиційного клімату слід порівнювати як параметри, що характеризують інвестиційний потенціал, так і ризики, які негативно впливають на ефективність інвестиційної діяльності.

Варто зазначити, що серед науковців досі не існує єдиного підходу до визначення переліку факторів, які формують інвестиційний клімат.

Так, Т. Майорова [4, с. 91] вважає, що до таких факторів входять:

- рівень розвитку продуктивних сил та стан інвестиційного ринку, стан і структура виробництва, рівень розвитку робочої сили, стан ринку інвестиційних товарів та послуг тощо;

- політичні та правові чинники: створення відповідного законодавчого та нормативного поля, яке залежить від політичної волі законодавчої та виконавчої гілок влади; заходи з державної підтримки та стимулювання інвестиційної діяльності; досягнення стабільності національної грошової одиниці; валютне регулювання; забезпечення привабливості об'єктів інвестування;

- стан фінансово-кредитної системи та діяльність фінансових посередників: рівень розвитку та функціонування фінансового ринку; інвестиційна діяльність банків; інвестиційна політика НБУ;

- статус іноземного інвестора: режим іноземного інвестування; діяльність міжнародних фінансово-кредитних інституцій; наявність вільних економічних та офшорних зон;

- інвестиційну активність населення: відносина власності в державі; стан ринку нерухомості; стабільність національної валюти тощо.

В свою чергу, на думку Н. Спаської [5, с. 10], фактори, які формують інвестиційний клімат, поділяються на суб'єктивні, що залежать від держави та підприємств, і об'єктивні, які не залежать від діяльності держави та підприємств, зокрема, фінансова криза в одній із країн світових лідерів, стихійні лиха, техногенні катастрофи.

С. Ледеяєва стверджує, що основним фактором, який впливає на формування привабливого інвестиційного клімату, є збільшення покупної здатності населення на внутрішньому ринку [6, с. 14].

Комплекс факторів, що визначають інвестиційний клімат у країні, Н. Пітель [7] умовно поділяє на три групи:

- інституційні: внутрішня і зовнішня політична стабільність, національне законодавство загалом і політика держави щодо іноземних інвестицій, господарське і фінансове право, міцність державних інститутів, менталітет, ступінь державного втручання в економіку, культура;

- економічні: загальна характеристика економіки, ємність фондового ринку, характеристика банківської сфери, стабільність національної валюти, ринкова та інвестиційна інфраструктури, інформаційна відкритість і традиційність, податки і тарифи, вартість робочої сили, доступ до факторів виробництва;

- соціально-психологічні: соціальний рівень розвитку суспільства, рівень кваліфікаційної підготовки робочої сили, доступ до факторів виробництва.

Таким чином, аналізуючи результати наукових досліджень як вітчизняних, так і закордонних вчених, можна, досить умовно, визначити основні фактори, що впливають на формування інвестиційного клімату в країні: політичні; організаційно-правові; фінансово-економічні; ринкові; соціально-культурні; демографічні; освітні; інноваційні; інтеграційні. При цьому варто зазначити, що значущість кожного фактора в окремо взятій країні суттєво залежить від рівня економічного розвитку, історичних та національних тенденцій.

На особливу увагу заслуговують глобально-економічні чинники [8] як такі, що впливають не тільки на міжнародний інвестиційний процес, а й на інвестиційний клімат окремо взятої країни: розвиток міжнародної інвестиційної інфраструктури, стабільність світової валютної системи, рівень та стан розвитку інвестиційного та інших міжнародних факторних ринків, стан розвитку світової економіки.

Слід зазначити, що в Україні існують і фактори, які приваблюють іноземних та вітчизняних інвесторів. Це, зокрема, низька ціна робочої сили, вигідне географічне положення, сприятливі кліматичні умови тощо.

А. Даниленко [9, с. 134] зазначає, що поліпшення інвестиційного клімату доцільно реалізо-

увати через державну політику, яка може бути здійснена через виконання наступних завдань:

- підготовка комплексної програми підвищення інвестиційного іміджу України, метою якої має стати визначення пріоритетних напрямів розвитку в економічній сфері, а саме: збільшення ВВП на душу населення до рівня нових країн – членів ЄС та зростання доходів населення до рівня країн із середнім розміром доходів;
  - у правовій сфері пріоритетними завданнями є визначення пакету законів України, що регулюють систему прав власності та гарантій іноземному інвестору, забезпечують гарантії компенсації у разі націоналізації майна іноземного інвестора, визначають законодавчі основи створення передумов для легалізації повернення вітчизняного капіталу з-за кордону;
  - з метою збільшення кількості привабливих інвестиційних проектів розроблення підготовки Держкомітетом фінансового моніторингу моделі інвестиційного розвитку, що спиралася б на приватні інвестиції;
  - створення механізму конкуренції між рейтинговими агентствами з метою підвищення довіри компаній до рейтингів;
  - створення центру моніторингу інвестиційного клімату (аналог Держкомітету фінансового моніторингу), що сприятиме систематизації результатів запровадження в дію сукупності правових актів для галузей, регіонів, підприємств, розробці прогнозів інвестиційної привабливості України.
- Щодо політики у сфері інвестування, то основними її завданнями у довгостроковій перспективі мають стати [9, с. 132]:
- вироблення загальних критеріїв та показників оцінки під час проведення рейтингів, що сприятиме об'єктивному аналізу економічних процесів;
  - розробка регіональних програм стимулювання приватних вітчизняних та іноземних інвестицій на базі виявлених у регіонах проблем та можливостей з урахуванням місцевих умов та накопиченого досвіду у сфері інвестиційного співробітництва;
  - законодавче закріплення надання інвесторам у пріоритетних для регіону сферах діяльності додаткових податкових та митних пільг;
  - підвищення якості освіти як конкурентної переваги країни при досягненні зростання віддачі від інвестицій у людський капітал;
  - розробка спеціальної програми розвитку вільних економічних зон на території України (переважно у формі вільних митних зон та зон експортного виробництва);
  - впровадження комплексу заходів щодо удосконалення інвестиційного клімату з країнами СНД шляхом спільного державно-комерційного фінансування інноваційно-інвестиційних проектів, міжнародного фінансового лізингу, створення договірних спільних організацій типу консорціумів здійснення інвестиційної діяльності;
  - розвиток співробітництва України з провідними міжнародними фінансовими організа-

ціями, формування привабливого іміджу країни на світових ринках капіталів.

Аналізуючи стан інвестиційного ринку в Україні особливу увагу слід приділяти оцінці інвестиційних ризиків, серед яких О. Носова [10, с. 63], зокрема, виділяє наступні:

- політичні, спричинені існуванням політичної нестабільності в суспільстві, частою зміною законів і підзаконних актів, відсутністю належного контролю за їхнім виконанням представниками виконавчої влади;
- правові, зумовлені високим рівнем корупції в суспільстві, місцевою бюрократичною тяганиною, витратами, що перешкоджають створенню підприємств з іноземним капіталом;
- економічні, що позначаються у нестачі внутрішнього інвестування як в економіці в цілому, так й у її окремих галузях, зростанні інфляційних очікувань населення й суб'єктів підприємництва, існуванні регіональної нерівномірності;
- фінансові, обумовлені відсутністю прозорості угод, низькою ефективністю функціонування фондового ринку, слабкою інтегрованістю національного фондового ринку у світовий фондовий ринок;
- банківські, зумовлені ступенем невизначеності, що, в свою чергу, пов'язано з неплатоспроможністю банків і невиконанням ними зобов'язань перед зовнішніми кредиторами у випадку зміни курсу національної валюти або падіння вартості внутрішніх активів.

З поняттям інвестиційний клімат органічно пов'язане визначення інвестиційної привабливості. Варто зазначити, що ще до початку 90-х років минулого століття в Україні категорія «інвестиційна привабливість» не мала широкого поширення, так як економіка країни була планово-адміністративною. У вітчизняній економічній літературі дане поняття стало зустрічатися, коли почала формуватися система приватного підприємництва та конкуренції. Поступово в рамках теорії фінансів сформувалась прикладна дисципліна інвестування як наука, присвячена методології та техніці управління інвестиціями. Проте варто зауважити, що в рамках даного предмета й досі існує багато модифікацій поняття «інвестиційна привабливість», поява яких обумовлена специфікою та традиціями різних економічних шкіл та течій.

Можна сказати, що поняття «інвестиційна привабливість» вдосконалювалося разом із розвитком суспільства. На даний момент часу більшість вчених, а саме Ф. Бутинець, М. Львовичкіна, Е. Маленко, С. Мошенський, О. Олійник, В. Хазанов, згодні з тим, що головною метою аналізу інвестиційної привабливості є визначення доцільності вкладення тимчасово вільних грошових коштів в певне підприємство; в свою чергу, В. Захожай, М. Кіт, Н. Коваль, Я. Крупка, Т. Лазарева у своїх працях визначають інвестиційну привабливість, як інтегральну характеристику окремих галузей або видів

діяльності з позиції ефективного функціонування; С. Деньга, А. Гайдуцький, В. Куценко, О. Посилкіна, В. Федоренко під інвестиційною привабливістю розуміють кількісну і якісну характеристику зовнішнього і внутрішнього середовищ об'єкта потенційно можливого інвестування; Н. Брусенко, С. Донцов, В. Пахомов вважають, що інвестиційна привабливість – це узагальнююча характеристика переваг і недоліків окремих напрямів і об'єктів з позиції конкретного інвестора.

Існує думка, що в широкому розумінні інвестиційна привабливість – це справедлива кількісна і якісна характеристика зовнішнього і внутрішнього середовищ об'єкта потенційно можливого інвестування [11, с. 158].

Оскільки рівень ефективності інвестицій при прийнятті рішення щодо інвестування має вирішальне значення для інвестора, а обсяг інвестицій та умови, на яких вони надаються, є дуже важливими для особи, яка прагне їх залучити, ряд науковців розглядають інвестиційну привабливість як результат узгодження інтересів учасників інвестиційного процесу [12, с. 250].

Відсутність єдиного підходу до визначення поняття «інвестиційна привабливість» можна пояснити тим, що кожен з учасників процесу інвестування вкладає в нього власне тлумачення.

Попри відсутність узгодженості в визначенні понять «інвестиційний клімат» та «інвестиційна привабливість», враховуючи складну економічну ситуацію в Україні, і теоретики, і практики в галузі інвестування одночасно наголошують на необхідності забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в державі для найшвидшого подолання наслідків фінансової кризи. Зокрема, О. Малютін [13, с. 72] пропонує наступні заходи, що сприятимуть покращенню інвестиційної привабливості України та поліпшенню її інвестиційного клімату:

- планомірне та відкрите завершення процесу приватизації;
- здійснення пенсійної реформи та сприяння становленню інституту недержавних пенсійних фондів;
- граничне обмеження тіньового сектора економіки, легалізація тіньових капіталів, що забезпечить значний притік інвестиційних ресурсів в економіку країни з-за кордону;
  - розвиток депозитарної системи;
  - реформування системи оплати праці;
  - зміна податкової концепції у сфері оподаткування інвестиційних ресурсів;
- зниження податкового навантаження на економіку країни;
- усунення різниці між фінансовим та стратегічним інвесторами;
- розроблення та запровадження кодексу ділової етики або етичного кодексу корпоративного управління для всіх учасників ринку;
- надання державної підтримки для створення механізмів залучення коштів населення для інвестиційних операцій;

- підготовка відповідних інформаційних пакетів для потенційних інвесторів;
- забезпечення прибутковості підприємств державної форми власності;
- підвищення ефективності інвестицій за рахунок зростання прозорості ринкового середовища та роботи підприємств;
- ведення дієвої боротьби з корупцією;
- здійснення реструктуризації великих неефективних підприємств та максимальне розширення сфери малого та середнього бізнесу;
- адаптація до українських умов міжнародних стандартів ведення бізнесу;
- створення рівних конкурентних умов для внутрішніх та іноземних інвесторів;
- сприяння розвитку ефективної банківської системи, орієнтованої на кредитування реального сектора економіки;
- сприяння розвитку ринку страхових послуг.

Одним із ефективних способів подолання економічної кризи на державному рівні та наступного активного розвитку країни є залучення іноземних інвестицій у національну економіку, тому доцільним є проведення аналізу їх структури та динаміки. Особливої уваги заслуговують прямі іноземні інвестиції.

Як показали проведені дослідження, політична й економічна нестабільність 2013 р. в Україні призвели до скорочення іноземних інвестицій на фоні збільшення на 28% (до 108 млрд. дол. США) прямих іноземних інвестицій до країн з так званими перехідними економіками.

На сьогодні світовий ринок прямих інвестицій є вкрай монополізованим – лише 20 країн світу отримують близько 80% усіх інвестицій. Із 1,4 трлн. дол. США інвестицій у 2013 р. 1,1 трлн. дол. США надійшли у 20 країн, а лише 0,3 трлн. дол. США у 183 країни. Частка України у світових обсягах інвестицій постійно скорочується й у 2013 р. становила вже менш ніж 0,2% [14].

В українську промисловість було спрямовано 16,1 млрд. дол. США, або 32,1% прямих інвестицій, установи фінансової та страхової діяльності – 12,7 млрд. дол. США, або 25,3%, на підприємства оптової та роздрібною торгівлі й ремонту автотранспорту – 6,4 млрд. дол. США, або 12,8%, в організації із роботи з нерухомістю – 4,0 млрд. дол. США, або 8,1%, наукові й технічні організації – 3,3 млрд. дол. США, або 6,6% [15].

За результатами 2014 р. до десятки основних країн-інвесторів входять Кіпр – 15,12 млрд. дол. США, Німеччина – 5,77 млрд. дол. США, Нідерланди – 5,21 млрд. дол. США, РФ – 2,96 млрд. дол. США, Австрія – 2,68 млрд. дол. США, Велика Британія – 2,33 млрд. дол. США, Віргінські Острови – 2,01 млрд. дол. США, Франція – 1,65 млрд. дол. США, Швейцарія – 1,39 млрд. дол. США та Італія – 1,05 млрд. дол. США [16].

Варто зазначити, що значна частина інвестицій із Кіпру та Британських (Віргінських)

Островів не є в прямому сенсі іноземними, оскільки це, як правило, кошти вітчизняних бізнесменів.

За прогнозами фінансових аналітиків, у період 2015–2025 р. Україна може розраховувати на мінімальні обсяги інвестицій. Зокрема, А. Гайдучький [14] таку ситуацію пояснюється таким, що:

- по-перше, у США завдяки відкриттю покладів дешевого сланцевого газу знову стає вигідно відкривати виробництва і складальні цехи, що сприятиме зростанню прямих інвестицій у країну до 300–400 млрд. дол. США на рік;

- по-друге, у Китаї влада планує перейти від кількісного зростання економіки до якісного, що призведе до щорічного припливу інвестицій в обсязі 200–250 млрд. дол. США;

- по-третє, у ЄС завдячуючи створенню Фонду стратегічних інвестицій планується залучити майже 400 млрд. дол. США прямих інвестицій.

Також варто звернути увагу на неефективність галузевої структури іноземних інвестицій, що характеризується концентрацією іноземного капіталу в секторах з високим прибутком і легкістю їхнього вилучення.

Диференціація обсягів інвестицій між регіонами, поділ регіонів на сприятливі та депресивні свідчить про нерівномірність виробництва й характеризується тенденцією збільшення розриву в їхньому економічному розвитку.

Ряд міжнародних організацій важливими чинниками непривабливості інвестування в Україну вважають недосконалість законодавства, високий рівень корупції, а також слабкість регуляторного середовища.

Проведені дослідження показали, що залучення й використання іноземних інвестицій, зокрема прямих, є особливо необхідним для країн з перехідною економікою. Проте варто пам'ятати, що інвестиційна діяльність в Україні є ризикованою, що обумовлено падінням вихідних макроекономічних параметрів розвитку економіки, зниженням курсу національної валюти, збільшенням зовнішнього боргу та інфляції, зниженнями рівня рентабельності діючого виробництва, падінням реальних грошових доходів населення, зменшенням обсягів інвестиційних ресурсів, недосконалим господарським механізмом і наявністю значної частки тіньової економіки.

Хоча інвестиційна діяльність в Україні регулюється спеціалізованими законами (зокрема, «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про захист іноземних інвестицій в Україні»), представлена в положеннях відповідних кодексів (Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України), розглядається в інших нормативно-правових актах, на практиці необхідність опрацювання великої кількості правових документів є суттєвою перешкодою на шляху до її практичної активізації.

У вітчизняному правовому масиві, який має за мету врегулювати діяльність учасників ін-

вестиційного ринку, водночас діють законодавчі й нормативні акти різних рівнів і значення, юридичної сили та правового рангу. Безмежний нормативний масив підзаконних правових актів постійно генерує суперечності та правові колізії. Часто правові акти носять декларативний характер та супроводжуються застереженням: «якщо інше не передбачене законодавством». Бажано було б, щоб усі винятки з відповідної норми були передбачені в тому документі, в якому міститься саме правило.

Вартий уваги і той факт, що деякі норми фінансового права, зокрема, по корпоративному управлінню та діяльності емітентів цінних паперів, значно перекриваються нормами Цивільного та Господарського кодексів. Таким чином, замість кодифікації та уніфікації законодавства мова може йти про те, що практикуючим юристам і судам прийдеться вибирати, яку ж конкретну норму і з якого закону виконувати.

Проведені дослідження дають підставу заперечити досить поширений у науковому середовищі підхід щодо цивільного права як всеохоплюючої нормативно-регулюючої сфери, під вплив якої підпадають практично всі процеси без виключення, в тому числі і правовідносини, пов'язані з обігом цінних паперів. Інвестиційна діяльність – це перш за все фінансові правовідношення, які знаходяться в сфері фінансового права.

На особливу увагу заслуговує той факт, що в контексті забезпечення фінансової та загальнонаціональної безпеки країни в Україні гостро стоїть проблема не тільки створення правового інвестиційного поля, а й правового захисту національних інтересів, зокрема, при залученні іноземних інвестицій.

Ряд науковців [17, с. 209] звертають увагу на негативний вплив залучення іноземних інвестицій для конструктивних перетворень національної економіки. Такі твердження, певною мірою, можна вважати справедливими, враховуючи існування ряду особливостей іноземного інвестування: використання національних ресурсів (зокрема, землі) без подальшого фінансування їх відновлення; використання іноземними інвесторами екологічно небезпечних технологій; здатність іноземного інвестора як фінансового донора впливати на політику урядових структур з урахуванням власних інтересів; неузгодженість інтересів іноземних інвесторів із національними інтересами; використання трудового потенціалу країни за цінами нижчими, ніж світові. Заслуговує на увагу й той факт, що іноземний інвестор не зацікавлений в технологічному розвитку конкурента, йому вигідніше перекупити ідею або її носія.

Висновки. Хоча Україна є досить привабливою для залучення інвестицій, інвестиційний клімат в країні залишається несприятливим. У зв'язку з цим на державному рівні необхідно вдосконалити нормативно-правову базу; створити дієвий механізм протидії корупції; сприяти розвитку науково-технічної та інноваційної ді-

яльності; забезпечити доступність та вдосконалення системи розкриття інформації про інвестиційний ринок країни.

Не абсолютизуючи ролі та значення іноземних капіталовкладень, слід враховувати конфлікт інтересів при залученні іноземних інвестицій та створювати умови для активізації вітчизняного інвестора.

В Україні гостро стоїть проблема розробки системної державної інвестиційної політики, основними завданнями якої мають стати:

- визначення загальних критеріїв і показників об'єктивної оцінки економічних процесів;
- розробка регіональних програм стимулювання приватних вітчизняних та іноземних інвестицій на базі виявлених у регіонах потреб і можливостей з урахуванням місцевих умов і накопиченого досвіду в сфері інвестиційного співробітництва;
- створення прозорого та зрозумілого правового поля;
- підвищення якості освіти;
- розвиток співробітництва України з провідними міжнародними фінансовими організаціями, формування привабливого іміджу країни на світових ринках капіталів.

Закордонний досвід у галузі інвестування в Україні слід застосовувати з урахуванням специфічних національних особливостей.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державне агентство України з інвестицій та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.in.gov.ua/index>.
2. Бланк І.А. Основи інвестиційного менеджмента / І.А. Бланк. // Ника-Центр. Эльга-Н. – К., 2001. – 511 с.
3. Ковалишин П. Формування інвестиційного клімату та ефективність діяльності на ринку венчурного інвестування / П. Ковалишин // Економіст. – 2009. – № 2. – С. 44–47.
4. Майорова Т.В. Залучення іноземних інвестицій в умовах глобалізації / Т.В. Майорова // Вісник КНЕУ імені В. Гетьмана. – 2011. – № 1. – С. 89–93.
5. Спасская Н.В. Инвестиционный климат в трансформационной экономике России: формирование, оценка улучшения: автореф. дис. ... канд. экон. наук: спец. 06 00.01. / Н. В. Спасская. – М., 2003. – 21 с.
6. Ледяева С.В. Прямые иностранные инвестиции и формирование механизмов их привлечения в экономику России: автореф. дис. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.01. / С.В. Ледяева. – М., 2003. – 19 с.
7. Пітель Н.Я. Проблеми формування інвестиційного клімату України / Н.Я. Пітель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/biznes/2010_3/2010/03/100315.pdf.
8. Чубунов Є.В. Прямі іноземні інвестиції та чинники інвестиційного процесу / Є.В. Чубунов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2007-1/Chubunov_107.htm.
9. Даниленко А.А. Актуальні питання прямих іноземних інвестицій до України з ЄС (у контексті розширення Євросоюзу на схід / А.А. Даниленко // Фінанси України. – 2008. – № 1. – С. 127–137.
10. Носова О.В. Інвестиційний клімат в Україні: основні напрями поліпшення / О.В. Носова // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 1. – С. 59–65.
11. Сергеев И.В. Организация и финансирование инвестиций / [И.В. Сергеев, И.И. Веретенникова, В.В. Яновский]. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 423 с.
12. Беляев О.О., Бебело А.С. Політична економія: [навч. посібник] / О.О. Беляев, А.С. Бебело. – К.: КНЕУ, 2001. – 328 с.
13. Малютін О.К. Концепція поліпшення інвестиційного клімату в Україні / О.К. Малютін // Фінанси України. – 2008. – № 11. – С. 64–74.
14. Гайдуцький А. Не за крихти. Україні потрібна якісно нова стратегія залучення іноземного капіталу / А. Гайдуцький [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/finances/ne-za-krihti-ukrayini-potribna-yakisno-nova-strategiya-zaluchennya-inozemnogo-kapitalu.html>.
15. В Україні через девальвацію гривні знизився обсяг прямих іноземних інвестицій. Інформаційне агентство УНІАН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/951395-v-ukrajini-cherez-devalvatsiyu-grivni-znizivsya-obsyag-ptyamih-inozemnih-investitsiy.html>.
16. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2014/zd/ivu/ivu_u/ivu0114.html.
17. Терещенко В.Л. Інноваційна політика України як основа соціально-економічного розвитку / В.Л. Терещенко // Економіка і регіон. – 2010. – № 2. – С. 207–210.